

«СВІТАНАК» НАД КАЎКАЗАМ

У мастацкай галерэі «Універсітэт культуры» адкрылася выстаўка «Зунзул чані» дагестанскага мастака і пісьменніка Марата Гаджыева, арганізаваная напярэдадні XXV Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу.

Назву гэтай серыі графічных работ можна перавесці як «Світанак». Яны выкананы на тутавай і рысавай паперы, прычым, калі процілеглыя бакі кожнай з карцін прыкладзі адзін да аднаго, атрымаецца цыклічны вобраз. Аўтар прызнаўся, што для яго час узыходу сонца — вельмі важная частка жыцця.

Рэспубліка Дагестан з'яўляецца адной з самых незвычайных і шматнацыянальных у Расійскай Федэрацыі. Нягледзячы на значную адлегласць паміж ёй і Беларуссю, краіны падтрымліваюць даволі моцныя сувязі. Так, многія дагестанцы знайшлі ў Сінявокай сваю другую радзіму.

Праграма «Праз літаратуру і мастацтва да міру і ства-

рэння» дазваляе беларусам знаёміцца з творчасцю замежных майстроў. Гэта выстаўка не стала выключэннем, яна была арганізавана сумесна з Выдавецкім домам «Звязда» пры падтрымцы Міністэрства інфармацыі і Міністэрства культуры.

Аўтар мастацкіх работ Марат Гаджыеў з'яўляецца актыўным дзеячам на культурнай ніве. У сябе на радзіме ён стаў заснавальнікам і

галоўным рэдактарам каўказскай літаратурна-мастацкай газеты «Горцы», дырэктарам грамадскай арганізацыі «Каўказскі дом перакладаў», галоўным бібліятэкарам Нацыянальнай бібліятэкі Рэспублікі Дагестан імя Расула Гамзатава. Разам з калегамі-журналістамі Саідам Ніналалавым і Жэмілат Ібрагімавай Марат Гаджыеў прэзентаваў у Мінску кнігі, што былі

выдадзены апошнімі гадамі ў Махачкале.

— Чаканне ўзыходу сонца было доўгім і трывожным — мы ляцелі сюды і гадалі, якім чынам беларускі глядач успрыме тое, што нам бы хацелася яму паказаць, — прызнаўся майстар з Дагестана. — На шчасце, цяпер я бачу, што хваляванне было беспадстаўным. Пяць гадоў назад выстаўка, якую вы бачыце, была прадстаўлена ў

Махачкале, потым яна трапіла ў Маскву, Краснадар...

Акрамя графічных работ наведвальнікі маглі пагатаць кнігі прысутных аўтараў і літаратурна-мастацкі альманах «Каўказскі экспрэс», адзначаны Гран-пры на Дагестанскім кніжным кірмашы «Таркі-Тау». 120 аўтараў, як маладых, так і прызнаных, сталі пасажырамі своеасаблівага «цягніка», які аб'ядноўвае самыя розныя творы самых розных жанраў. Выданне ілюстравана малюнкамі і фотаздымкамі.

Асобнікі кніг госці перадалі ў падарунак Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, Прэзідэнцкай бібліятэцы Рэспублікі Беларусь, Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа НАН Беларусі і бібліятэцы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

— Для мяне было ў нейкім сэнсе складана працаваць над кнігай «Соль», — успа-

мінае Марат Гаджыеў. — Яна ўяўляе сабой журналісцкія замалёўкі, якія я збіраў на працягу 15 гадоў. Там ёсць тое, што з часам губляецца ў новым свеце, — асабліва культура маленькіх вёсачак. Справа ў тым, што да пэўнага часу нашы пасёлкі ў гарах былі адарванымі ад цывілізацыі. Атрымалася, людзі жылі традыцыямі продкаў фактычна да 50-х гадоў мінулага стагоддзя, аднак паступова такі ўклад стаў разбурацца. У кнізе я паспрабаваў апісаць элементы таго старога свету, што судакрануўся з новым. Назіраючы за зменамі, быццам адкрываеш Дагестан нанова. Мне б хацелася аднойчы ўбачыць такім новым позіркам і Беларусь, бліжэй пазнаёміцца з яе асаблівасцямі і людзьмі, што тут жывуць.

Рагнеда ЮРГЕЛЬ.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА

СЭРЦА БІЛАСЯ ДЛЯ ЛЮДЗЕЙ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Біяграфія Машэрава пачыналася на цяжкіх дарогах вайны і пасляваеннага мірнага будаўніцтва. Колішні партызан, Герой Саветаў Саюза рэгулярна бываў у працоўных калектывах. І не толькі каб лепш ведаць іх справы і клопаты: ён своечасова дапамагаў мудрай парадамі, не шкадаваў цёплых слоў падзякі за бескарысліваю добрую працу.

З імем Пятра Машэрава звязаны вялікія дасягненні беларускага народа. Падчас яго кіраўніцтва адбыўся ўздым эканомікі, навукі і культуры, актыўна развіваліся сельская гаспадарка і прамысловасць. Былі пабудаваны такія горадаўтваральныя прадпрыемствы, як Гродзенскі хімічны камбінат «Азот», Гомельскі хімічны завод, Бярозаўская ДРЭС. Пры Машэраве ў Мінску пачалося будаўніцтва метрапалітэна, а Беларусь стала адным з лідараў па вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі. У 1978 годзе Пятру Міронавічу прысвоілі званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Як чалавек, які прайшоў вайну, Пётр Машэраў па-асабліваму ставіўся да ветэранаў Вялікай Айчыннай, дбаў аб увекавечванні подзвігу і трагедыі сваіх землякоў. Менавіта дзякуючы яго намаганням у 1974 годзе Мін-

На выстаўцы прадстаўлены таксама асабістыя дакументы.

ску было прысвоена званне «Горад-герой». Пры Машэраве адкрыты Курган Славы, створаны такія ключавыя гісторыка-культурныя аб'екты Беларусі, як мемарыяльныя комплексы «Хатынь», «Брэсцкая крэпасць-герой», «Парыў».

Красамоўная дэталі: калі «Звязда» адзначала сваё 50-годдзе, на ўрачыстым сходзе, які адбыўся ў Беларускім дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета, прысутнічаў і першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі. Тады, у жніўні 1967 года, Пётр Машэраў прымацаваў да сцяга нашай газеты ўручаную ёй высокую ўрадавую ўзнагароду — ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Даведацца больш пра гэтага легендарнага чалавека, які так шмат зрабіў для беларускага народа, прапанаваў часова-вая экспазіцыя «Пётр

Машэраў: яго сэрца білася для людзей», якая сёння адкрываецца ў Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Напярэдадні нашым карэспандэнтам удалося зазірнуць у кулуары яе падрыхтоўкі.

Шматлікія дакументы, фотаздымкі і асабістыя рэчы Машэрава раскажваюць аб ім не толькі як аб кіраўніку рэспублікі. Міжволі пераносіцца ў студэнцкія гады чалавека-легенды, у сельскую школу, дзе ён некаторы час выкладаў матэматыку і фізіку, у партызанскі атрад імя Шчорса, якім той камандаваў...

Дзякуючы арыгінальным экспанатам становіцца сведкам

святкавання апошняга прыжыццёвага юбілею Пятра Міронавіча. З 60-годдзем яго віншуюць Пятрусь Броўка, Іван Шамякін, Максім Танк, Мікалай Яромёнка... Уяўляеш, як славуці беларускі мастак Міхаіл Савіцкі дорыць кіраўніку краіны яго партрэт, які, дарэчы, шырокай аўдыторыі будзе прадстаўлены ўпершыню, а працоўныя Аршанскага льнокамбіната шчыруюць над кашуляй-вышыўанкай, каб парадаваць у юбілей.

Будучы буйным партыйным і дзяржаўным дзеячам, Машэраў заўсёды заставаўся простым і адкрытым для людзей, якіх ён бязмежна любіў. А яны любілі яго: калі перастала біцца сэрца палымнага патрыёта, Пятра Міронавіча без перабоўшвання аплакавала ўся краіна...

Вераніка КАНЮТА.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Адзін з экспанатаў — вышыўанка, якая належала Пятру Міронавічу.

Сярод тых, хто працаваў над стварэннем новай экспазіцыі, — вядучы навуковы супрацоўнік Марыя ГАРЭЛІКАВА і навуковы супрацоўнік Ірына ЗАХАРО.